

АЛҒЫ СӨЗ

Оқу-жұмыс бағдарламасын әзірледі: тарих ғылымының кандидаты, доцент Қасымова Сәуле Сүйіндікқызы, философия ғылымының кандидаты, доцент Нұғман Бахредден Ғабдылбақиұлы, әлеуметтану ғылымдарының кандидаты, профессор Матвееенкова Людмила Геннадьевна, аға оқытушы Сиводедова Анастасия Васильевна, аға оқытушы Жетпісбаев Айдар Отарбекұлы.

Әлеуметтік - гуманитарлық пәндер кафедрасының отырысында талқыланған

Хаттама № _____ « _____ » _____ 2013 ж.

Каф. меңгерушісі _____ « _____ » _____ 2013 ж.
С.Б.Балшикеев

Сәулет - құрылыс институтінің оқу - әдістемелік Кеңесімен мақұлданған

Хаттама № _____ « _____ » _____ 2013 ж.

Төраға _____ « _____ » _____ 2013 ж.

_____ кафедрасымен келісілді
(кафедраның аты)

Кафедра меңгерушісі _____ « _____ » _____ 2013 ж.
(қолы)

Пәннің еңбек сыйымдылығы

Се- мestr	Кредиттер саны Кред. ESTC	Сабақтардың түрі			СӨЖ сағат саны	Жал пы сағат саны	Бақы лау түрі		
		Біріккен сағаттар саны		Зертх/ сабақ тар				СОӨЖ сағат саны	Бар лық сағат
		Дәрістер	Семинар сабақта ры						
1	2 / 3	15	15		30	60	30	90	Емти хан

Пәннің мақсаты

«Саясаттану» пәні студенттерге саяси өмір саласындағы күрделі құбылыстар мен ағымдарға өздігінен талдау жасай білу дағдыларын меңгерту, саясат туралы қажетті білім көлемін беру, түсінік аппаратының қалыптасуына мүмкіндік туғызу мақсатын көздейді.

Пәннің міндеттері

Пәннің міндеттері келесідей: студенттерді Қазақстанда және одан сырт жерлерде болып жатқан саяси процестерге еркін ене алып, дұрыс бағдар ұстай білу біліктері мен дағдыларына төселдіру, студенттердің саяси мәдениетін қалыптастыру, олардың Қазақстанның алдында тұрған міндеттерді шешуге белсенді қатысуларына мүмкіндік жасау.

Берілген пәнді оқу нәтижесінде студенттердің:

түсінігі болуы керек:

- саяси ғылымдардың дамуының негізгі кезеңдері жайында;

білуі тиіс:

- саясаттың мәнін, саяси биліктің жүйесі мен қызметтерін, саяси процестердің мәнін және ондағы саяси партиялар мен қоғамдық қозғалыстардың, әсіресе соның ішінде Қазақстандағы саяси процестердің ролі туралы;

істей білуі қажет:

- билік формаларын, мемлекеттік құрылым формаларын, саяси режим, партиялық жүйенің типтерін, демократияның үлгілерін анықтай алуы;

практикалық дағдыларды меңгеруі қажет:

- Дүние жүзінде және елімізде болып жатқан саяси жағдайларға өздігінен талдау жасау;

Айрықша деректемелер:

Берілген пәнді оқу үшін келесі пәндерді (бөлімдерді (тақырыптарды) көрсетумен) меңгеру қажет:

Пән	Бөлімдердің (тақырыптардың) атауы
1.Қазақстан тарихы (мектеп курсы)	Егеменді Қазақстанның қалыптасуы және дамуы.
2.Дүние жүзі тарихы (мектеп курсы)	Өркениет дамуының жүйесі және оның негізделуі

Тұрақты деректемелер

«Саясаттану» пәнін оқу кезінде алынған білімдер студенттердің «Әлеуметтану», «Философия» пәндерін меңгеру барысында қолданылады.

Сабақтардың түрлері бойынша пәннің мазмұны:

Бөлімнің атауы (тақырыптың)	Сабақтардың түрлері бойынша еңбек сыйымдылығы, с.				
	Дәрістер	Семинар сабақтары	Зертхана/ жұмыс.	СОӨЖ	СӨЖ
1. Саясаттану ғылым ретінде. Салыстырмалы саясаттану.	1	1	-	2	2
2. Саясат қоғамдық өмір жүйесінде.	-	1	-	2	2
3. Саяси ғылымның қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдері. Қазақстандағы саяси ойлардың тарихы.	3	2	-	4	4
4. Билік саяси феномен ретінде.	1	1	-	2	2
5. Әлеуметтік-этникалық қауымдастық және ұлттық саясат.	-	1	-	2	2
6. Қоғамның саяси жүйесі. Мемлекет және азаматтық қоғам. Саяси режимдер.	4	2	-	4	4
7. Саяси партиялар мен қоғамдық қозғалыстар.	2	1	-	2	2
8. Егеменді Қазақстанның саяси проблемалары.	-	1	-	2	2
9. Қоғамды демократияландыру және саяси жаңару. Саяси технологиялар. Саяси болжам.	2	1	-	2	2
10. Саяси процесс және саяси іс-әрекет.	1	1	-	2	2

11. Саяси сана және саяси мәдениет.	1	1		2	2
12. Саяси элита және саяси көшбасшылық.	-	1	-	2	2
13. Әлемдік саясат және халықаралық қатынастар. Қазіргі заманғы ғаламдық проблемалар.	-	1	-	2	2
Қорытынды:	15	15	-	30	30

Практикалық (семинар) сабақтарының тізімі

1. Саясаттану ғылым ретінде. Салыстырмалы саясаттану.
2. Саясат қоғамдық өмір жүйесінде.
3. Саяси ғылымның қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдері. Қазақстандағы саяси ойлардың тарихы.
4. Билік саяси феномен ретінде.
5. Әлеуметтік-этникалық қауымдастық және ұлттық саясат.
6. Қоғамның саяси жүйесі. Мемлекет және азаматтық қоғам. Саяси режимдер.
7. Саяси партиялар мен қоғамдық қозғалыстар.
8. Егеменді Қазақстанның саяси проблемалары.
9. Қоғамды демократияландыру және саяси жаңару. Саяси технологиялар. Саяси болжам.
10. Саяси процесс және саяси іс-әрекет.
11. Саяси сана және саяси мәдениет.
12. Саяси элита және саяси көшбасшылық.
13. Әлемдік саясат және халықаралық қатынастар. Қазіргі заманғы ғаламдық проблемалар.

Студенттің оқытушымен өзіндік жұмысының тақырыптық жоспары

СОӨЖ тақырыбының атауы	Сабақтың мақсаты	Өткізу формасы	Сабақтың мазмұны	Ұсынылатын әдебиеттер
1 тақырып. Саясаттану – ғылым. Салыстырмалы саясаттану.	Саясаттанудың ғылым ретіндегі ерекшелігін анықтау.	Әңгімелесу.	Талқылауға арналған сұрақтар: 1.Саясаттанудың объектісі мен пәнінің ерекшелігі. 2.Салыстырмалы саясаттанудың объектісі мен пәнінің ерекшелігі.	[н.-1, 2,4,6,7,17,18; к. – 2,7,17]
2. тақырып. Саясат қоғамдық өмір жүйесінде.	Қоғамдық өмір жүйесіндегі саясаттың орнын айқындау.	Пікірталас.	Пікірталасқа арналған сұрақтар: 1.Саясат ұғымы және оның мәні, 2.Саясат және	[н.-1, 2,4,6,17,18; к. – 2,7]

			мораль. Саясат және өнер. Саясат және дін.	
3 тақырып. Саяси ғылымның қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдері. Қазақстандағы саяси ойлардың тарихы.	Саяси ғылымның қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдерімен және Қазақстандағы саяси ойлардың тарихымен оқып танысу.	Әдебиеттер мен жұмыс. Конспектілер құру.	Саяси ғылымның қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдері жайындағы теориялардың өкілдерінің еңбектерін оқып білу.	[н.- 4,5,6,7,15,16, 17, 18,24; қ.-2,8,17,22]
4 тақырып. Билік саяси феномен ретінде.	Биліктің мәні мен мазмұнын айқындау, неге билік саясаттың негізгі мазмұны болатынын анықтау.	Әңгімелесу.	Талқылауға арналған сұрақтар: 1. Билік құбылыс ретінде, оның мәні, қызметтері, тұжырымдамалары. 2. Легитимдік ұғымы.	[н.-6,7,17,18,20,21; қ.-2,5,6,15,22]
5 тақырып. Әлеуметтік-этникалық қауымдастық және ұлттық саясат.	1. «Ұлт», «ұлттық саясат» ұғымдарын анықтау. 2. Қазақстанның көпұлтты мемлекет жағдайындағы тұрақтылығының факторларын анықтау.	Берілген сұрақтарды талқылау.	Талқылауға арналған сұрақтар: 1. Ұлттық мәселе ұғымы. 2. Ұлттық саясат мемлекеттік саясаттың бір бөлігі ретінде. 3. Қазақстан халқы этносаяси қауымдастық ретінде. 3.ҚР –дағы конфессиялар диалогы.	[н.-1,7,17,19; қ.-2,8,10,12]
6 тақырып. Қоғамның саяси жүйесі.	Қоғамның саяси жүйесі ұғымын және оның құрылымын анықтау.	Әдебиеттер мен жұмыс. Конспектілер құру.	Оқып үйренуге арналған сұрақтар: 1. Саяси жүйе ұғымы 2. ҚР саяси жүйесін реформалау мәселелері.	[н.1,4,6,8,15,17,18, 20;қ.-2,3,15,21]
7 тақырып. Саяси режимдер.	Саяси режимдердің негізгі белгілерін анықтау.	Пікірталас.	Екі топқа бөлінген студенттердің бір тобы алдын-ала дайындық бойынша кез-келген бір саяси режимді жақтайды, ал қалған екінші топ олардың жауаптарына сыни тұрғыда баға береді.	[н.1,4,6,7, 8,17,18; қ.-2,10,12,13,22]

8 тақырып. Қоғамның саяси жүйесіндегі қоғамдық-саяси ұйымдар мен қозғалыстар.	Қоғамның саяси жүйесіндегі қоғамдық-саяси ұйымдар мен қозғалыстардың ролін айқындау.	Берілген сұрақтарды талқылау	Оқып үйренуге арналған сұрақтар: 1. Қоғамдық-саяси қозғалыстардың классификациясы. 2. Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстардың ролі.	[н.-1,4,7,17,20; қ.-6,16,20,21]
9 тақырып. Егемен Қазақстанның саяси мәселелері.	ҚР негізгі саяси мәселелерімен танысу.	Өңгімелесу-пікірталас.	Өңгімелесуге арналған сұрақтар: 1.ҚР егемендігінің қалыптасуының кезеңдері мен мәселелері. 2. ҚР ұлттық идея.	[н.-6,7,9,17; қ.-5,6,12,15,21]
10 тақырып. Саяси болжау.	Қазіргі қоғамдағы саяси болжаудың ролін анықтау.	Берілген сұрақтарды талқылау	Талқылауға арналған сұрақтар: 1. Саяси болжау ұғымы, типтері, әдістері. 2. ҚР саяси болжау мәселелері.	[н.-6,7,9; қ.- 4,5,6,12,15,16])
11 тақырып. Саяси процесс және саяси іс-әрекет.	Саяси процестің субъектілердің іс-әрекетінің жиынтығы ретіндегі мәнін анықтау.	Пікірталас.	Талқылауға арналған сұрақтар: 1. Саяси процесс ұғымы мен типтері. 2. Саяси мінез-құлық. 3. ҚР саяси процестер.	[н.-3,4,10,15,23,24; қ.-17,19,22]
12 тақырып. Саяси мәдениет.	Саяси мәдениет ұғымы және оның қалыптасу ерекшеліктерін айқындау.	Пікірталас	1. Саяси мәдениет ұғымы. 2. Жастар және саяси әлеуметтену.	[н.-7,8,12,15,24,25; қ.- 10,11,14,21]
13 тақырып. Саяси элита және саяси көшбасшылық.	1. Саяси элита ұғымын және оның ролін анықтау, сонымен қатар саяси көшбасшылықтың феноменін анықтау. 2. ҚР президенттік институттың ерекшеліктерін қарастыру.	Әдебиеттер мен жұмыс. Конспектiлер құру.	Оқып үйренуге арналған сұрақтар: 1.Элита ұғымы. Элиталардың қызметтері мен типологиясы. 2. ҚР саяси көшбасшылық және саяси элита. 3. ҚР президенттік институт.	[н.-2,6,9,17,18,20; қ.-10,12,13,20,22]
14 тақырып. Әлемдік саясат және халықаралық қатынастар.	Әлемдік саясат ұғымын, халықаралық қатынастардың	Әдебиеттер мен жұмыс. Конспектiлер құру.	Оқып үйренуге арналған сұрақтар: 1. Әлемдік саясат және халықаралық	[н- 6,8,10,17,22,23; қ-5,12,14,15,16,19]

	ерекшеліктерін сонымен бірге қазіргі заманғы ғаламдық мәселелерді анықтау.		қатынастар: ұғымы мен мәні. 2. Қазіргі заманғы ғаламдық мәселелер.	

Ескерту: н. – негізгі әдебиет, қ. – қосымша әдебиет.

СӨЖ арналған бақылау жұмыстарының тақырыптары

1. Дәптерге саясаттанудың негізгі әдістері мен мазмұнын жазу.
2. «Саяси ойлар тарихы» тақырыбы бойынша әдебиеттерді оқып білу. Берілген тақырыптардың біріне реферат дайындау.
3. XX ғасырдағы саяси ойлардың дамуының негізгі бағыттарымен танысу.
4. Арабтық Шығыстың саяси ойларының негізгі тұжырымдамаларын оқып білу.
5. «Саяси билік қоғамдық қатынастар жүйесінде» тақырыбы бойынша әдебиеттермен жұмыс.
6. Құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғам ұғымының арақатынасын оқып білу. Берілген тақырыптардың біріне реферат дайындау.
7. ҚР Конституциясы мәтінімен жұмыс. (бөлімдер – Президент, Парламент, Үкімет, Конституциялық Кеңес).
8. ҚР саяси партиялар туралы Заңы.
9. ҚР жетекші саяси партиялар мен қоғамдық-саяси қозғалыстардың бағдарламалық және жарғылық құжаттарымен танысу.
10. «Мен партия мүшесімін ...» тақырыбында пікірталасқа дайындалу.
11. «Демократия. Саяси қатысудың формалары мен мәселелері» тақырыбында семинар сабағына дайындалу.
12. ҚР Конституциясындағы құқық және бостандық жүйесі. Дәптерге ҚР Конституциясынан адам құқықтары мен ҚР азаматтарының құқықтарын жазу.
13. Дәптерге саяси процестердің негізгі түрлері мен олардың сипаттамасын жазу.
14. Саяси көшбасшылықтың негізгі типтерімен танысу.
15. Саяси элиталарды топтастыру формаларын оқып білу.
16. Саяси болжаудың ерекшеліктерімен, дағдарыс пен саяси шиеленістерді басқарудың негізгі тәсілдерімен танысу.
17. «Қазақстан – полиэтностық мемлекет» тақырыбында талқылауға дайындалу.
18. «Халықаралық қатынастар» тақырыбында әдебиеттерді оқып білу.
19. «Қазақстан халықаралық қатынастар жүйесінде» тақырыбына реферат жазу.

Пән бойынша тапсырмаларды орындау және тапсыру кестесі

Бақылау түрі	Тапсырманың мақсаты мен мазмұны.	Ұсынылатын әдебиеттер	Орындалу ұзақтығы	Бақылау формасы	Тапсыру мерзімі
1	2	3	4	5	6
Дәрістер, конспектілер	Жоспарға сәйкес оқып меңгеру.	Жоспар бойынша ұсынылатын негізгі және қосымша әдебиеттер.	15 контактілі сағат	Ағымдағы	2,4,6,8, 10,12,14 апта
Семинар сабақтарында жұмыс жасау	Курсты жоспарға сәйкес оқып меңгеру.	Дәрістер, конспектілер, сабақ жоспары бойынша ұсынылатын негізгі және қосымша әдебиеттер.	15 контактілі сағат	Ағымдағы	Апта сайын
СОӨЖ	Бағдарламада белгіленген курстың бөлімдерін оқып меңгеру, оқытушы консультациясы	Дәрістер, конспектілер, тақырып бойынша ұсынылатын негізгі және қосымша әдебиеттер.	30 контактілі сағат	Ағымдағы	Апта сайын
Тестілеу	Алған білімдерін бекіту.	Конспектілер, Негізгі әдебиеттер	1 контактілі сағат	Аралық	7, 14 апта
Емтихан	Пән бойынша материалдың меңгерілуін тексеру.	Негізгі және қосымша әдебиеттердің барлық тізімі.	Студентке 0,33 контактілі сағат	Қорытынды	Сессия кезеңінде

Негізгі әдебиеттер тізімі

1. ҚР Конституциясы (өзгерістерімен және толықтыруларымен). Алматы. 2008.
2. Саяси партиялар туралы. ҚР Заңы. Астана. 2004.
3. «ҚР сайлау туралы» ҚР Конституциялық заңы. Астана, 2007. (өзгерістерімен және толықтыруларымен 2009 ж.).
4. Аристотель. Политика. Соч. в 4-х т. М., 1983.
5. Всеобщая декларация прав человека. Алматы, 1998.
6. Гоббс Т. Сочинения. М., 1998, т.1-2.
7. Гаджиев К.С. Введение в политическую науку. – М., 1997.
8. Назарбаев Н.А. Қазақстан -2030. ҚР Президентінің Қазақстан халқына жолдауы. Алматы, 1997.
9. Назарбаев Н. Тарих толқынында. – Алматы: Атамұра, 1999.

10. Назарбаев Н.А. Сындрлы он жыл. Алматы, Атамұра, 2003.
11. Назарбаев Н.А. Стратегия независимости. Алматы, Атамұра, 2003.
12. Назарбаев Н.А. Эпицентр мира. Алматы, Атамұра, 2003.
13. Назарбаев Н.А. Дағдарыстан – жаңаруға. ҚР Президентінің Қазақстан халқына жолдауы. Алматы. 2009.
14. Назарбаев Н.А. Ғасырлар тоғысында. Алматы, Атамұра, 2003.
15. Макиавелли Н. Государь.- М., 1990.
16. Монтескье Ш. О духе законов. // Избр. Произведения. – М., 1995.
17. Жамылов Д.Ж. Саясаттану: Оқулық. Алматы: Жеті Жарғы, 2008 ж.
18. Рахметов Қ.Ж., Болатова А.И., Исмағанбетова З.Н. Саясаттану: Оқу құралы. Алматы: Өлке, 2005.
19. Маймақов Ғ.Қ. Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық тарихы. Алматы, 2000.
20. Саясаттану:Дәрістер жинағы. Рахымбаева А.С. Астана: Фолиант. 2009.
21. Нысанбаев А.Н. и др. Политология: Учебник. Алматы. 1998
22. Политология. Курс лекций под ред. Марченко М.Н. М.. 2003.
- 23.Панарин А.С. Политология: Учебное пособие.- М., 1997.
24. Платон. Сочинения. М., 1994. Т.3.
25. Пугачев В.П. Соловьев А.И. Политология: учебное пособие. М., 2002.

Қосымша әдебиеттер тізімі

1. Ахметова М. Орысша-қазақша саяси сөздік: 5000-дай сөз және сөз тіркестері: сөздік/ М. Ахметова, А. Самратов. - Алматы: Сөздік-Словарь, 2006. - 190 б.
2. Ахметов К. Г. Саясаттану негіздері: оқу құралы / К.Г. Ахметов, А.С. Нуржанова. - АЛМАТЫ : [б. и.], 1994. - 80 с.
3. Әлемдік саясаттану антологиясы: 10 томдық / Қазақстан Республикасы мәдениет және ақпарат министрлігі. - Алматы : Қазақстан, 2007 - 7-том / сост. С. Қ. Көшкімбаева. - Алматы, 2007. - 544 б.
4. Әлемдік саясаттану антологиясы: 10 томдық / Қазақстан Республикасы мәдениет және ақпарат министрлігі, Ақпарат және мұрағат комитеті. - Алматы: Қазақстан, 2007 - 8-том / құраст. М. Т. Лаумулин. - Алматы, 2007. - 537 б.
5. Әлемдік саясаттану антологиясы: 10 томдық/Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі, Ақпарат және мұрағат комитеті. - Алматы: Қазақстан, 2008 - 10-том / құраст. Ә. Ж. Тастенов. - Алматы, 2008. - 480 б.
6. Әлемдік саясаттану антологиясы: 10 томдық/Қазақстан Республикасы мәдениет және ақпарат министрлігі, Ақпарат және мұрағат комитеті. - Алматы: Қазақстан, 2008 - 9-том / құраст.: С. Қ. Көшкімбаев, А. Ж. Шоманов. - Алматы, 2008. - 340 б.
7. Әлемдік саясаттану антологиясы: 10 томдық/Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі. - Алматы: Қазақстан, 2006 -4-ші том / құраст. С. Т. Белгібаев. - Алматы, 2006. - 480 б.

8. Әлемдік саясаттану антологиясы:10 томдық/Қазақстан Республикасы мәдениет және ақпарат министрлігі.-Алматы: Қазақстан, 2006 - 5-том. - Алматы, 2006.-527 б.
9. Әлемдік саясаттану антологиясы : 10 томдық / Қазақстан Республикасы мәдениет және ақпарат министрлігі. - Алматы: Қазақстан, 2007 - 6-том / құраст. А. Ж. Шоманов. - Алматы, 2007. - 534 б.
10. Дорженов, С. У мен дерт: ұлттық-этностық және саяси-құқықтық мәселелер хақындағы ой-толғам /С. Дорженов. -АЛМАТЫ: [б. и.],1997.
11. Жетпісқалиев,С.С. Бұқаралық ақпарат құралдары және саясат: методикалық қосымша оқу құралы / С. Жетпісқалиев; Көкшетау университеті. – Көкшетау. - 2005. - 91 с.
12. Қазақ диаспорасы: бүгіні мен ертеңі: ғылыми басылым/Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі, Философия және саясаттану институты. - Астана: Елорда, 2005. - 352 бет
13. Қуатов, Б. Отанымыздың тарихы туралы саяси әңгіме: жоғары оқу орындары студенттеріне арналған оқу құралы ретінде мақұлдаған/Б. Қуатов; Қазақстан Республикасы Білім министрлігі. - Алматы: Білім, 1993. - 271 б.
14. Тәжікова, К. Х. Ислам: дуниетаным, идеология, саясат=Ислам: мировоззрения, идеология, политика/К.Х. Тәжікова. - Алматы: Казахстан, 1989. - 175 с. - Б. ц.
15. ХХІ ғасыр: әлем саясаткерлері, руханият жетекшілері, зияткерлері мен кәсіпшілері Н.Ә. Назарбаев туралы: ғылыми басылы. - Астана: Атамұра, 2005. - 287 б.
16. Василенко И.А. Политическая глобалистика: уч. пособие. Москва. 2003.
17. Сирота Н.М. Политология: курс лекций. СПб.: Паритет, 2000
18. Тадевосян Э.В. Словарь - справочник по социологии и политологии. М.: Знание, 1996
19. Тихонравов Ю.В. Геополитика: учеб. пособие для вузов. М.: Инфра, 2000.
20. Сейдуманов С. Феномен многопартийности в Казахстане. Алматы, 1997.
21. Казахстанская политологическая энциклопедия. Центр политических исследований, Казахский гос. нац. ун-т им. аль-Фараби. Алматы, 1998
22. Козлов Г.Я., Булуктаев Ю.О. Политология: учеб. пособие. Алмат.гос.мед.ин-т. Алматы, 1995